

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ
УКРАЇНИ імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО»

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ «ВВЕДЕННЯ ДО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ»
для студентів заочної форми навчання

Харків
2013

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ
УКРАЇНИ імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО»

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ І ЗАВДАННЯ ДЛЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ВВЕДЕННЯ ДО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ»
(галузь знань 1801 «Специфічні категорії»,
освітньо-кваліфікаційний рівень «Магістр»,
напрямок підготовки 8.18010011 «Інтелектуальна власність»)
для студентів заочної форми навчання

Харків
2013

Плани семінарських занять з навчальної дисципліни «Введення до інтелектуальної власності» (галузь знань 1801 «Специфічні категорії», освітньо-кваліфікаційний рівень «Магістр», напрям підготовки 8.18010011 «Інтелектуальна власність») для студентів заочної форми навчання / уклад. : О. С. Марченко, О. О. Чуприна. – Х. : Нац. Університет «Юрид. акад. України імені Ярослава Мудрого», 2013. –

У к л а д а ч :   О. С. Марченко
                          О. О. Чуприна

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою академії
(протокол № від)*

1. ЗАГАЛЬНІ ПОРАДИ ДО ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ І ПІДГОТОВКИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Введення до інтелектуальної власності - це навчальна дисципліна, що вивчає загальні основи професійної діяльності в сфері інтелектуальної власності, її головні напрями, організаційні та етичні принципи, а також зміст, організацію, регулювання та ресурсне забезпечення діяльності професіоналів з інтелектуальної власності.

Метою викладання навчальної дисципліни є формування системного уявлення про професійну діяльність у сфері інтелектуальної власності, головні вимоги до фахівців з інтелектуальної власності; набуття навичок організації діяльності патентних повірених, оцінювачів інтелектуальної власності, консультантів з проблем інтелектуальної власності, що відповідають вимогам міжнародних і національних регулюючих актів, нормам професійної етики; отримання знань щодо головних принципів регулювання та інформаційних джерел діяльності професіоналів з інтелектуальної власності.

Методологічна функція семінарських занять полягає у наданні можливостей студентам знати зміст та загальні характеристики інтелектуальної власності, види та функції послуг у сфері інтелектуальної власності, сучасні тенденції розвитку діяльності у сфері інтелектуальної власності в Україні та зарубіжних країнах; професійні обов'язки, професійні повноваження та професійну відповідальність працівника у сфері інтелектуальної власності, вимоги до професійних та особистих якостей працівника з інтелектуальної власності в Україні; зміст, організаційні особливості та етичні норми діяльності патентних повірених, оцінювачів інтелектуальної власності, консультантів з проблем інтелектуальної власності; юридичний статус, завдання та напрями діяльності державних установ інтелектуальної власності України, принципи діяльності організацій саморегулювання професіоналів з інтелектуальної власності; бази даних та інформаційно-довідкові системи з інтелектуальної власності.

Практична функція семінарських занять передбачає формування у студентів навичок та вмінь застосовувати на практиці знання з організації та ведення патентно-інформаційної, оціночної, консультаційної діяльності в сфері інтелектуальної власності; діяти відповідно до вимог національних та міжнародних регуляторів та норм професійної діяльності з інтелектуальної власності і професійних етичних норм; формувати професійні відносини з державними установами та організаціями саморегулювання в сфері інтелектуальної власності; знаходити і ефективно використовувати інформаційні ресурси, бази даних, інформаційно-довідкові системи; користуватися сучасною науковою і методичною літературою, статистичними довідниками, електронними джерелами інформації.

Студентам заочного відділення на семінарських заняттях рекомендовано розглянути шість тем. З метою успішної підготовки до занять та глибокого засвоєння навчального матеріалу студентами пропонується, опрацювавши рекомендовану літературу, виконати завдання для самостійної роботи: відповісти на теоретичні та тестові запитання для самоконтролю, виконати практичні завдання.

2. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Загальна характеристика професійної діяльності в сфері інтелектуальної власності

План

1. Поняття та загальна характеристика інтелектуальної власності. Еволюція інтелектуальної власності. Сучасні тенденції розвитку діяльності у сфері інтелектуальної власності в Україні та зарубіжних країн.
2. Набуття та охорона прав інтелектуальної власності.
3. Професійні послуги у сфері інтелектуальної власності: юридичні,

патентно-інформаційні, оціночні, консалтингові.

4. Сфери, організаційно-економічні особливості діяльності та оплата послуг працівників у сфері інтелектуальної власності.

5. Професійні обов'язки, повноваження, відповідальність та вимоги до особистих якостей працівників у сфері інтелектуальної власності.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Запитання для самоконтролю

1. Розкрийте сутність категорії «інтелектуальна власність».
2. У чому полягають особливості розвитку діяльності у сфері інтелектуальної власності в Україні порівняно з іншими країнами?
3. Яким чином здійснюється охорона прав інтелектуальної власності в Україні?
4. Які функції виконують спеціалісти в сфері інтелектуальної власності? Назвіть основні професійні обов'язки та повноваження працівників в сфері інтелектуальної власності.
5. Які документи засвідчують наявність у суб'єкта прав інтелектуальної власності?
6. Визначте та обґрунтуйте основні вимоги до професійних та особистих якостей працівників з інтелектуальної власності в Україні.

Практичні завдання

1. Для кожного з прикладів, які наведено у Переліку 1, виберіть об'єкт або область права інтелектуальної власності з Переліку 2.

Перелік 1

- 1) Компанія бажає отримати гарантії того, що більше ніхто не буде мати права використовувати її логотип
- 2) Співачка бажає передати права на відтворення відеокасети, на яку вона записала свій концерт
- 3) Новий спосіб обробки молока таким чином, щоб не було ніякого жиру в сирі, виготовленому з цього молока
- 4) Компанія вирішила вкласти гроші в упаковку, яка є оригінальною, і бажає отримати право на її виключне використання
- 5) Компанія вирішує використовувати логотип, який має таку ж

Перелік 2

- 1) Недобросовісна конкуренція
- 2) Промисловий зв'язок
- 3) Товарний знак
- 4) Суміжні права
- 5) Винахід

форму, що і логотип конкурента, але відрізняється за кольором

2. Складіть професіограму працівника з інтелектуальної власності, заповнивши табл. 1.

Таблиця 1

Професіограма працівника з інтелектуальної власності

Компоненти професіограми	Зміст компонентів професіограми
1. Зміст праці (професійні обов'язки):	
2. Професійно важливі якості працівника	
2.1 Психофізіологічні параметри (вимоги до працездатності, уваги, пам'яті тощо):	
2.2 Особистісні якості	
2.3 Інтелектуальні якості	
3. Знання, вміння, навички	
4. Умови праці	
5. Медичні протипоказання	
6. Вимоги до професійної освіти та підготовки	
7. Сегмент, що займають працівники даної професії на ринку праці:	
7.1 Споріднені професії	
7.2 Діапазон можливих посад	
7.3 Можливість індивідуальної трудової діяльності	
7.4 Попит на працівників даної професії на ринку праці	

Тестові запитання

1. Чи усі об'єкти інтелектуальної власності є результатом інтелектуальної творчої діяльності?

- а) ні;
- б) так;
- в) тільки літературні твори;
- г) тільки винаходи;
- д) так, за виключенням товарних знаків.

2. Авторське право на літературний твір виникає:

- а) з моменту створення твору;
- б) при проставлянні на творі авторського підпису;
- в) на підставі реєстрації авторського права;
- г) з дати укладення автором договору з видавництвом;
- д) з дати публікації літературного твору.

3. *Об'єктами суміжних прав є:*

- а) літературні твори;
- б) комп'ютерні програми;
- в) передачі організацій мовлення;
- г) наукові відкриття;
- д) товарні знаки.

4. *Що з переліку не належить до об'єктів промислової власності?*

- а) винаходи;
- б) товарні знаки;
- в) промислові зразки;
- г) твори;
- д) комерційні найменування.

5. *Професіограма являє собою набір вимог професії до:*

- а) особистісних якостей робітника;
- б) його психофізичних характеристик;
- в) його професійної підготовки;
- г) його знань, вмінь та навичок;
- д) усі відповіді правильні.

Список рекомендованої літератури

Бабенко, В. А. Інтелектуальна власність [Текст] : навч. посіб. / В. А. Бабенко, А. П. Лимар. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2011. – 151 с.

Базилевич, В. Д. Інтелектуальна власність: креативи метафізичного пошуку [Текст] : моногр. / В. Д. Базилевич, В. В. Ільїн. – К. : Знання, 2008. – 687 с.

Інтелектуальна власність [Текст] : навч. посіб. / О. М. Стороженко, Г. В. Уманців, О. В. Фоміна. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2012. – 456 с.

Марченко, О. С. Ринок послуг юридичного консалтингу в умовах інноваційного розвитку національної економіки [Текст] : / Марченко О. С. – Харків, Кортес-2001, 2007. – 132 с

Цибульов, П. М. Введення до інтелектуальної власності [Текст] : навч. посіб. / П. М. Цибульов. – К. : «Держ. Ін-т інтел. власн.», 2008. – 124 с.

Ястремська, О. М. Інтелектуальна власність [Текст] : навч. посіб. / О. М. Ястремська, Д. О. Ріпка. – Х. : Вид-во ХНЕУ, 2010. – 279 с.

Методичні поради до самостійної роботи при підготовці до семінарського заняття

Розгляд теми необхідно розпочати з загальної характеристики інтелектуальної власності як сфери професійної діяльності, обґрунтувати причини появи та її необхідність на сучасному етапі розвитку економічних систем. Дослідивши еволюцію інтелектуальної власності, слід окремо зупинитися на сутності сучасних тенденцій розвитку діяльності у сфері інтелектуальної власності в Україні та зарубіжних країн

Окрему увагу слід приділити виявленню основних напрямів діяльності держави щодо охорони прав інтелектуальної власності в Україні, у тому числі державної реєстрації прав на об'єкти інтелектуальної власності, видачі охоронних документів на об'єкти промислової власності і свідоцтв про державну реєстрацію авторського права, ведення державних реєстрів тощо.

Наступним кроком має бути визначення основних видів послуг у сфері інтелектуальної власності та описання мети, змісту та функцій кожного з них, а саме юридичних, патентно-інформаційних, оціночних та консалтингових послуг.

Після дослідження основних видів послуг у сфері інтелектуальної власності слід перейти до розгляду особливостей організації діяльності та вимог до професійних і особистих якостей працівників у сфері інтелектуальної власності: представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених), експертів-патентознавців, професійних оцінювачів інтелектуальної власності, юрисконсультів та інших. Окрему увагу слід приділити особливостям оплати послуг працівників у сфері інтелектуальної власності.

Важливим при розгляді теми є також виявлення та обґрунтування професійних обов'язків, професійних повноважень та професійної

відповідальності працівників у сфері інтелектуальної власності. При цьому доцільно використати Класифікатор професій ДК 003:2010.

Виявлення вимог до професійних якостей працівників у сфері інтелектуальної власності має бути доповнене обґрунтуванням етичних норм їх діяльності. Розуміння основних вимоги до професійних та особистих якостей працівника з інтелектуальної власності в Україні є необхідною інформаційною основою для складання його професіограми.

Тема 2. Представники у справах інтелектуальної власності (патентні повірені)

План

1. Представники у справах інтелектуальної власності: правовий статус, права, обов'язки, відповідальність. Набуття, реалізація і припинення права займатися діяльністю патентного повіреного. Етичні норми діяльності представників у справах інтелектуальної власності.
2. Основні функції та види професійних послуг патентних повірених.
3. Організаційні форми діяльності патентних повірених: агентство (бюро) патентного повіреного, структурний підрозділ фірми (організації), співробітник фірми (організації), патентний повірений-фізична особа.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Запитання для самоконтролю

1. Дайте визначення правового статусу патентного повіреного.
2. Назвіть головні вимоги до патентного повіреного. Охарактеризуйте права та обов'язки патентного повіреного.
3. Розкрийте відповідальність патентного повіреного.
4. Чому в діяльності представників у справах інтелектуальної власності важливо дотримання етичних норм?
5. Визначте функції патентних повірених.

6. Які професійні послуги можуть надавати патентні повірені? На які з них існує попит в Україні?

7. Як організувати роботу агентства (бюро) патентного повіреного?

8. Як організована діяльність патентного повіреного – фізичної особи?.

9. Які інші організаційні форми роботи патентного повіреного можуть використовуватися?

Практичне завдання

1. Проаналізуйте рекламні пропозиції послуг патентних повірених, що наведено у табл. 2, та визначте головні напрями їх діяльності.

Таблиця 2

Послуги патентних повірених

Патентні повірені	Послуги
Компанія «Михайлюк, Сороколат и Партнеры»	<ul style="list-style-type: none"> – патентування винаходів, промислових зразків, корисних моделей, сортів рослин в Україні і за кордоном; – реєстрація товарних знаків (торговельних марок) в Україні та за кордоном; – реєстрація штрих-кодів; – реєстрація доменних імен; – реєстрація авторських прав; – оформлення і державна реєстрація договорів про передачу прав і ліцензійних угод; – внесення об'єктів інтелектуальної власності до митного реєстру України (торговельні марки, промислові зразки, географічні зазначення походження товарів, об'єкти авторського і суміжного права); – проведення всіх видів патентних досліджень; – оплата патентних зборів; – захист прав інтелектуальної власності в разі їх порушення; – професійні переклади патентної та іншої документації; – консультації з будь-яких питань, що стосуються об'єктів інтелектуальної власності
Патентні повірені «Вулих і Вулих»	У цілому наша компетентність, досвід і наявність висококваліфікованих фахівців дозволяють нам працювати для клієнтів усього світу з усіх питань, зв'язаних з інтелектуальною власністю, включаючи патенти, товарні знаки, промислові зразки й авторське право. Ми завжди можемо врахувати конкретні потреби всіх наших клієнтів.
Патентний повірений А. А. Назаренко	<p>Реєстрація торгівельної марки - торгівельна марка, товарний знак, знак для товарів і послуг, Свідоцтво на знак для товарів і послуг.</p> <p>Реєстрація винаходу - пристрій, спосіб, речовина, штам мікроорганізму, культура клітини рослин і тварин, Патент на винахід.</p> <p>Реєстрація корисної моделі - пристрій, спосіб, речовина, Патент</p>

	<p>на корисну модель.</p> <p>Реєстрація промислового зразка - промисловий зразок, промисловий дизайн, етикетка, форма, Патент на промисловий зразок.</p> <p>Реєстрація авторських прав - авторське право, твір, об'єкти авторського права, авторський договір, Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір.</p>
Патентний повірений Боровик П. А.	<p>Реєстрація торговельних марок в Україні і в інших країнах.</p> <p>Патентування винаходів, корисних моделей, промислових зразків в Україні і в інших країнах.</p> <p>Патентування корисних моделей.</p> <p>Патентування промислових зразків.</p> <p>Патентний пошук.</p> <p>Підготовка ліцензійних договорів, договорів передачі прав на торговельні марки, винаходи, корисні моделі і промислові зразки</p> <p>Представництво у спорах з питань інтелектуальної власності під час досудового врегулювання (Апеляційна палата Державного департаменту інтелектуальної власності), в судах.</p> <p>Консультування з питань охорони об'єктів інтелектуальної власності.</p> <p>Посередництво з урегулювання спорів, пов'язаних з об'єктами інтелектуальної власності.</p> <p>Попередні консультації з питань стратегії придбання прав на об'єкти інтелектуальної власності в Україні та за кордоном, патентоздатності винаходів, корисних моделей, промислових зразків, охороноздатності знаків для товарів і послуг, умов надання охорони об'єктам авторського права та суміжних прав.</p> <p>Проведення технологічного аудиту - комплексного дослідження фірми / організації / підприємства для виявлення діючих або проєктованих технічних / технологічних рішень та здійснення об'єктивної оцінки їх потенціалу як об'єкту трансферу (передання) технологій.</p>

Тестові запитання

1. Яка вимога не є обов'язковою для набуття особою статусу патентного повіреного?

- а) громадянство України;
- б) наявність свідоцтва про право займатися діяльністю патентного повіреного;
- в) повна вища освіта;
- г) повна вища освіта у сфері охорони інтелектуальної власності;
- д) посада у патентному агентстві.

2. Від якої дати виникає право особи займатися діяльністю патентного повіреного?

- а) від дати внесення патентного повіреного до Державного реєстру;

- б) від дати прийняття рішення Атестаційної комісії;
- в) від дати отримання диплома про вищу освіту у сфері охорони інтелектуальної власності;
- г) від дати складання кваліфікаційних іспитів;
- д) від дати отримання диплома про вищу освіту.

3. Який досвід практичної роботи у сфері охорони інтелектуальної власності повинен мати фахівець для його атестації у якості патентного повіреного?

- а) не менш як 5 років;
- б) тривалість практичної роботи не визначена;
- в) більше 5 років;
- г) досвід роботи не визначено у якості критерію атестації патентних повірених;
- д) 1 рік.

4. Патентний повірений не може працювати:

- а) у патентних агентствах;
- б) в установах, що здійснюють регулювання діяльності представників у справах інтелектуальної власності;
- в) за наймом;
- г) у фірмі, що надає юридичні послуги;
- д) у вищих навчальних закладах?

5. Документ, що засвідчує авторство щодо винаходу, корисної моделі або промислового зразка, називається:

- а) товарний знак;
- б) ліцензія;
- в) свідоцтво про власність;
- г) патент;
- д) авторський договір.

6. Що з переліку не є характеристикою патентознавця?

- а) виконання функцій патентного повіреного;
- б) вища освіта;
- в) консультування з інтелектуальної власності;
- г) праця у патентних агентствах;
- д) широка ерудиція.

7. Який об'єкт інтелектуальної власності захищається патентом?

- а) літературний твір;
- б) наукове відкриття;
- в) комерційна таємниця;
- г) промисловий зразок;
- д) товарний знак.

Список рекомендованої літератури

Бабенко, В. А. Інтелектуальна власність [Текст] : навч. посіб. / В. А. Бабенко, А. П. Лимар. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2011. – 151 с.

Базилевич, В. Д. Інтелектуальна власність: креативи метафізичного пошуку [Текст] : моногр. / В. Д. Базилевич, В. В. Ільїн. – К. : Знання, 2008. – 687 с.

Інтелектуальна власність [Текст] : навч. посіб. / О. М. Стороженко, Г. В. Уманців, О. В. Фоміна. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2012. – 456 с.

Марченко, О. С. Консалтингові ресурси національних інноваційних систем. Економіко-теоретичний аналіз [Текст] : / Марченко О. С. – Харків, Право, 2008. – 280 с.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених)» 10.08.1994 № 545 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/938-97-п>

Ястремська, О. М. Інтелектуальна власність [Текст] : навч. посіб. / О. М. Ястремська, Д. О. Ріпка. – Х. : Вид-во ХНЕУ, 2010. – 279 с.

Методичні поради до самостійної роботи при підготовці до семінарського заняття

Визначення правового статусу представників у справах з інтелектуальної власності повинно спиратися на вивчення Положення про представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10 серпня 1994 р. № 545 у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 27 серпня 1997 р. № 938 в редакції від 19.08.2002, підстава 1183-2002-п, яке регулює відносини, пов'язані з

набуттям, реалізацією і припиненням права займатися діяльністю патентного повіреного. Треба чітко уявляти, що патентний повірений надає фізичним та юридичним особам допомогу і послуги, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності, представляє інтереси зазначених осіб у державних установах, що регулюють суспільні відносини інтелектуальної власності, а також судових органах, кредитних установах, у відносинах з іншими фізичними та юридичними особами. Важливо всебічно охарактеризувати права та обов'язки патентного повіреного.

Треба визначити головні вимоги до патентних повірених: громадянство України та постійне проживання в Україні; повна вища освіта, а також повна вища освіта у сфері охорони інтелектуальної власності; не менш як п'ятирічний досвід практичної роботи у сфері охорони інтелектуальної власності; успішне складання кваліфікаційних іспитів та позитивні результати атестації, одержання свідоцтва на право займатися діяльністю представника у справах з інтелектуальної власності. Важливо з'ясувати головні умови набуття та припинення права займатися діяльністю патентного повіреного, а також етичні вимоги до патентних повірених.

Необхідно розкрити головні функції патентних повірених: охорона прав інтелектуальної власності, представництво інтересів клієнта у державних установах, правоохоронних органах, кредитних установах тощо, консультування з питань інтелектуальної власності та ін. Варто охарактеризувати функції патентного повіреного з охорони прав на окремі об'єкти інтелектуальної власності: винаходи, промислові зразки, знаки для товарів і послуг та ін. Важливо чітко уявляти зміст таких послуг патентних повірених, як патентування, патентні дослідження і патентний пошук, реєстрація та захист прав інтелектуальної власності, ведення справ осіб, яких вони представляють, у повному діапазоні інтелектуальної власності, консультаційна допомога та ін.

Вивчаючи головні організаційні форми діяльності представників у справах з інтелектуальної власності, треба пам'ятати, що патентний повірений

має право займатися своєю діяльністю індивідуально або разом з іншими патентними повіреними, створювати патентні агентства, фірми, бюро, контори, а також працювати за наймом. Патентні повірені можуть об'єднуватися в громадські організації відповідно до законодавства.

Тема 3. Професійні оцінювачі інтелектуальної власності

План

1. Професійна оціночна діяльність: зміст, форми та напрями роботи. Основні види оціночних послуг. Особливості оцінки інтелектуальної власності.
2. Оцінювачі та суб'єкти оціночної діяльності, їх права, обов'язки та відповідальність. Організаційні форми суб'єктів оціночної діяльності.
3. Набуття права на заняття оціночною діяльністю. Кваліфікаційне свідоцтво оцінювача: умови отримування та підтвердження; порядок прийняття рішення про видачу, позбавлення, зупинення дії. Сертифікат суб'єкта оціночної діяльності: порядок видачі; умови відмови у видачі; порядок анулювання.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Запитання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте головні форми професійної оціночної діяльності.
2. Які особливості притаманні оціночній діяльності у сфері інтелектуальної власності?
3. Розкрийте головні правові, професійні і особистісні характеристики оцінювача.
4. Як отримати кваліфікаційне свідоцтво оцінювача?
5. Як отримати сертифікат суб'єкта оціночної діяльності?

Практичне завдання

1. Визначте, у яких випадках та за яких умов проведення оцінки майна є обов'язковим. Заповніть табл. 3.

Випадки проведення оцінки майна	Обов'язкова оцінка	Обов'язкова оцінка за умов
Створення підприємств (господарських товариств)		
Реорганізації, банкрутства, ліквідації (господарських товариств)		
Приватизація		
Виділення або визначення частки майна у спільному майні		
Оподаткування майна згідно з законом		
Застава майна		
Визначення збитків або розміру відшкодування у випадках, встановлених законом		

Тестові запитання

1. До якої складової майна, яке може оцінюватися відповідно до вимог, встановлених нормативно-правовими актами з оцінки майна, належать об'єкти інтелектуальної власності?

- а) об'єкти у матеріальній формі;
- б) цілісні майнові комплекси;
- в) нематеріальні активи;
- г) цінні папери;
- д) паї.

2. Що не належить до форм оціночної діяльності відповідно до вимог, встановлених нормативно-правовими актами з оцінки майна?

- а) практична діяльність з оцінки майна;
- б) консультаційна діяльність з оцінки майна;
- в) рецензування звіту про оцінку майна (акта оцінки майна);
- г) наукова діяльність оцінювачів з проблем оцінки майна;
- д) навчальна діяльність оцінювачів.

3. Який досвід практичної діяльності повинні мати фахівці з оцінки майна, позитивна рекомендація яких є однією з обов'язкових умов отримання особою кваліфікаційного свідоцтва оцінювача?

- а) ця умова не визначена нормативно-правовими актами з оцінки майна як обов'язкова;
- б) тривалість практичної діяльності фахівців не визначена нормативно-правовими актами з оцінки майна;
- в) один рік;

- г) два роки;
- д) більше двох років.

4. Яка вимога не є обов'язковою щодо набуття особою статусу оцінювача?

- а) закінчена вища освіта;
- б) стажування протягом одного року у складі суб'єкта оціночної діяльності;
- в) громадянство України;
- г) успішне складання кваліфікаційного іспиту;
- д) наявність кваліфікаційного свідоцтва оцінювача.

5. Який метод є специфічним для оцінки майнових прав інтелектуальної власності?

- а) витратний;
- б) дохідний;
- в) порівняльний;
- г) метод роялті;
- д) специфічні методи не застосовуються.

6. Оцінювачі – це:

- а) фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності;
- б) юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність та які отримали сертифікат суб'єкта оціночної діяльності;
- в) особи, які склали кваліфікаційний іспит та одержали кваліфікаційне свідоцтво оцінювача
- г) органи державної влади, які отримали повноваження на здійснення оціночної діяльності;
- д) органи місцевого самоврядування, які отримали повноваження на здійснення оціночної діяльності.

Список рекомендованої літератури

Бабенко, В. А. Інтелектуальна власність [Текст] : навч. посіб. / В. А. Бабенко, А. П. Лимар. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2011. – 151 с.

Базилевич, В. Д. Інтелектуальна власність: креативи метафізичного пошуку [Текст] : моногр. / В. Д. Базилевич, В. В. Ільїн. – К. : Знання, 2008. – 687 с.

Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» від 12.07.2001 № 2658-III [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2658-14>

Інтелектуальна власність [Текст] : навч. посіб. / О. М. Стороженко, Г. В. Уманців, О. В. Фоміна. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2012. – 456 с.

Марченко, О. С. Консалтингові ресурси національних інноваційних систем. Економіко-теоретичний аналіз [Текст] : / Марченко О. С. – Харків, Право, 2008. – 280 с.

Ястремська, О. М. Інтелектуальна власність [Текст] : навч. посіб. / О. М. Ястремська, Д. О. Ріпка. – Х. : Вид-во ХНЕУ, 2010. – 279 с.

Методичні поради до самостійної роботи при підготовці до семінарського заняття

Вивчення цієї теми повинно спиратися на Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» від 12.07.2001 № 2658-III, поточна редакція від 01.01.2013, підстава 5410-17, який визначає правові засади здійснення оцінки майна, майнових прав та професійної оціночної діяльності в Україні, її державного та громадського регулювання, забезпечення створення системи незалежної оцінки майна з метою захисту законних інтересів держави та інших суб'єктів правовідносин у питаннях оцінки майна, майнових прав та використання її результатів.

Професійна оціночна діяльність визначена у Законі як діяльність оцінювачів та суб'єктів оціночної діяльності, визнаних такими відповідно до положень цього Закону, яка полягає в організаційному, методичному та практичному забезпеченні проведення оцінки майна, розгляді та підготовці висновків щодо вартості майна. Треба розкрити зміст головних форм оціночної діяльності: практична діяльність з оцінки майна, консультаційна діяльність; рецензування звіту про оцінку майна; методичне забезпечення оцінки майна; навчальна діяльність оцінювачів. Важливим є з'ясування особливостей оцінки об'єктів у матеріальній формі, цілісних майнових комплексів, паїв, цінних

паперів, майнових прав та нематеріальних активів, у тому числі прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Треба чітко уявляти, що оцінювачами можуть бути громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які склали кваліфікаційний іспит та одержали кваліфікаційне свідоцтво оцінювача відповідно до вимог чинного законодавства. Варто з'ясувати, що практична діяльність з оцінки майна може здійснюватися виключно суб'єктами оціночної діяльності, до яких належать: по-перше, суб'єкти господарювання: зареєстровані в установленому законодавством порядку фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності, а також юридичні особи незалежно від їх організаційно-правової форми та форми власності, які здійснюють господарську діяльність, у складі яких працює хоча б один оцінювач, та які отримали сертифікат суб'єкта оціночної діяльності; по-друге, органи державної влади та органи місцевого самоврядування, які отримали повноваження на здійснення оціночної діяльності в процесі виконання функцій з управління та розпорядження державним майном та (або) майном, що є у комунальній власності, та у складі яких працюють оцінювачі.

Всебічного розгляду потребує порядок набуття права заняття оціночною діяльністю. Треба чітко уявляти, що кваліфікаційне свідоцтво оцінювача є документом, який підтверджує достатній фаховий рівень його кваліфікації за програмою базової підготовки для самостійного проведення оцінки майна. Фонд державного майна України веде Державний реєстр оцінювачів, які отримали кваліфікаційне свідоцтво.

Сертифікат суб'єкта оціночної діяльності – суб'єкта господарювання є документом, що засвідчує його право на внесення до Державного реєстру суб'єктів оціночної діяльності, які здійснюють оціночну діяльність у формі практичної діяльності з оцінки майна та які визнані суб'єктами оціночної діяльності за напрямками оцінки майна, що в ньому зазначені. Фонд державного майна України веде Державний реєстр суб'єктів оціночної діяльності, які отримали сертифікати.

Тема 4. Професійні консультанти з інтелектуальної власності

План

1. Консалтинг у сфері інтелектуальної власності: сутність, функції та види. Юридичний консалтинг в сфері інтелектуальної власності.

2. Професійні та особистісні характеристики консультанта з інтелектуальної власності. Матриця «підприємництво / професіоналізм консалтингу».

3. Зовнішній консалтинг та внутрішньофірмове консультування, їх особливості та організаційні форми. Місце та роль юрисконсульта підприємства у внутрішньому консультуванні з інтелектуальної власності.

4. Експертна, проектна та процесна моделі консультування. Технологія консультування. Оцінка діяльності консультанта з інтелектуальної власності.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Запитання для самоконтролю

1. Які головні ознаки притаманні інтелектуальному (професіональному) та підприємницькому векторам консалтингу? Визначте на базі матриці «професіоналізм / підприємництво» зміст та головні напрями оптимізації сполучення цих характеристик консалтингу в сфері інтелектуальної власності

2. Охарактеризуйте головні функції консалтингу у сфері інтелектуальної власності.

3. Визначте зміст та головні напрями юридичного консалтингу у сфері інтелектуальної власності.

4. Порівняйте зовнішнє та внутрішнє (внутрішньофірмове) консультування з питань інтелектуальної власності, визначте їх спільні риси та особливості.

5. Охарактеризуйте діяльність юрисконсульта підприємства.

6. Розкрийте зміст головних моделей консультування з питань інтелектуальної власності.

7. Що вважати результатом діяльності консультанта з питань інтелектуальної власності та як його оцінити?

Практичне завдання

1. Оцініть за десятибальною шкалою (мінімальна оцінка – 1, максимальна – 10) представлені у табл. 4 характеристики діяльності консалтингової фірми в сфері інтелектуальної власності. Визначте на основі експертних оцінок її сегмент у матриці професіоналізм/підприємництво консалтингу та напрями підвищення її конкурентоспроможності.

Таблиця 4

Характеристики діяльності консалтингової фірми

№	Характеристики	Експертна оцінка(бали)
	1. Кадрова політика	
1.1.	Фірма залучає для консультаційної діяльності молодих спеціалістів - випускників юридичних ВНЗ	
1.2.	Відсутня внутрішньофірмова система підвищення кваліфікації консультантів у різних формах, орієнтація на самонавчання консультантів	
	2. Стратегія фірми	
2.1.	Продуктова: стратегія постійного діапазону консультаційних послуг	
2.2.	Клієнтська: орієнтація на постійне коло базових клієнтів	
2.3.	Бізнес: стратегія обмеженого зростання	
	3. Маркетинг	
3.1.	Самомаркетинг консультантів у формі публікацій у спеціальних виданнях	
	Рівень професіоналізму	
	Рівень підприємництва	

Тестові запитання

1. Назвіть спільну рису зовнішнього і внутрішнього (внутрішньофірмового) консультування:

- а) незалежність консультанта;
- б) всебічна інформованість про проблему фірми;
- в) професіоналізм консультанта;
- г) довіра з боку персоналу фірми;
- д) необмежений контроль фірми.

2. Від чого у першу чергу залежить якість консалтингової послуги в

сфері інтелектуальної власності?

- а) професіоналізму консультанта;
- б) методи консультування;
- в) величина гонорару консультанта;
- г) професіоналізм консультанта і клієнта;
- д) модель консультування.

3. Якій моделі консультування характерні консультант-клієнтські відносини у формі «доктор-пацієнт»?

- а) експертне консультування;
- б) проектне консультування;
- в) процесне консультування;
- г) навчальний консалтинг;
- д) стратегічний консалтинг.

4. Консультант-партнер - це:

- а) найманий працівник консалтингової фірми;
- б) юрисконсульт фірми;
- в) член консультаційної команди консалтингової фірми;
- г) консультуючий співвласник консалтингової фірми;
- д) керівник консультаційної служби фірми.

5. Що з перерахованого не є функцією клієнта при проектному консультуванні?

- а) самостійне визначення проблеми;
- б) впровадження рекомендацій консультанта;
- в) оцінка роботи консультанта;
- г) контроль за діяльністю консультанта;
- д) формування команди фахівців для роботи з консультантом.

Список рекомендованої літератури

Бабенко, В. А. Інтелектуальна власність [Текст] : навч. посіб. / В. А. Бабенко, А. П. Лимар. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2011. – 151 с.

Базилевич, В. Д. Інтелектуальна власність: креативи метафізичного пошуку [Текст] : моногр. / В. Д. Базилевич, В. В. Ільїн. – К. : Знання, 2008. – 687 с.

Інтелектуальна власність [Текст] : навч. посіб. / О. М. Стороженко, Г. В. Уманців, О. В. Фоміна. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2012. – 456 с.

Марченко, О. С. Консалтингові ресурси національних інноваційних систем. Економіко-теоретичний аналіз [Текст] : / Марченко О. С. – Харків, Право, 2008. – 280 с.

Цибульов, П. М. Управління інтелектуальною власністю [Текст] / П. М. Цибульов. – К. : «Держ. Ін-т інтел. власн.», 2009. – 312 с.

Ястремська, О. М. Інтелектуальна власність [Текст] : навч. посіб. / О. М. Ястремська, Д. О. Ріпка. – Х. : Вид-во ХНЕУ, 2010. – 279 с.

Методичні поради до самотійної роботи при підготовці до семінарського заняття

Консалтинг з питань інтелектуальної власності є одним з найважливіших напрямів діяльності професіональних консультантів з надання суб'єктам господарювання ділових послуг з економіки, права, управління. Його складовою є юридичний консалтинг – надання професіоналами з права фізичним і юридичним особам правової допомоги з питань інтелектуальної власності, що охоплює ведення юридичної справи, тлумачення правових текстів, консультування, представництво у юридичних справах.

Вивчаючи перше питання, треба з'ясувати, що консалтингові послуги розділяються на: 1) послуги-функції – виконання консультантами певних професіональних функцій і робіт фахівців у сфері інтелектуальної власності за замовленням клієнтів; 2) послуги консультативного типу у формі професіональних порад консультантів, їх рекомендацій, проектів, що сприяють розв'язанню проблем клієнтів, пов'язаних з об'єктами інтелектуальної власності. Ці послуги надають також патентні повірені, професійні оцінювачі та інші професіонали у сфері інтелектуальної власності.

Необхідно чітко уявляти, що консалтинг з питань інтелектуальної власності за своїм змістом є двовекторним, поєднує професіональну і

підприємницьку складову консалтингової діяльності. Вивчаючи це питання, треба спиратися на матрицю підприємництво/професіоналізм консалтингу.

Головним ресурсом, конкурентною перевагою консалтингу у цій сфері є знання й досвід консультантів. Треба пам'ятати, що професіоналізм консультанта характеризують освітні (що повинен знати?), практичні (що має вміти?) й особистісні (яким належить бути?) критерії, що відображають рівень його знань і кваліфікації, навички й досвід, здатність до ефективної консультаційної діяльності. Консультант повинен бути професіоналом, принаймні, у 3-х галузях науки і практики: а) у предметі консультування, б) у консультаційній діяльності, в) в організації продуктивних консультант-клієнтських відносин.

Треба знати, що зовнішній консалтинг – це підприємницька діяльність професіоналів у сфері інтелектуальної власності з надання консультативної допомоги фізичним та юридичним особам; внутрішнє консультування, спрямоване на забезпечення необхідного рівня компетентності з питань інтелектуальної власності суб'єктів господарювання, є невід'ємним елементом системи управління підприємством. Значна роль у внутрішньому консультуванні належить юрисконсульту підприємства, який забезпечує охорону права інтелектуальної власності підприємства. Зовнішнє і внутрішнє консультування є взаємозалежними і взаємодоповнюючими каналами одержання суб'єктами господарювання знань та інформації, необхідних для розв'язання поточних і інноваційно-стратегічних проблем управління інтелектуальною власністю.

Вивчаючи моделі і технологію консультування з питань інтелектуальної власності, треба з'ясувати, що в експертній моделі головним завданням консультанта є обґрунтування пропозицій щодо розв'язання проблеми клієнта; у проектній моделі функції консультанта доповнюються виконанням дій, пов'язаних з попередньою діагностикою й формулюванням проблеми; процесна модель базується на постійному співробітництві консультанта і клієнта, починаючи з діагностики і формулювання проблеми і завершуючи

впровадженням рекомендацій консультанта у практику.

Тема 5. Регулювання діяльності професіоналів з інтелектуальної власності

План

1. Міжнародне регулювання діяльності в сфері інтелектуальної власності. Всесвітня організація інтелектуальної власності.
2. Національне та корпоративне регулювання в сфері інтелектуальної власності.
3. Державні установи з інтелектуальної власності в Україні (Державна служба інтелектуальної власності України, Український інститут промислової власності, Державне підприємство «Українське агентство з авторських та суміжних прав» (ДП УААСП). Державне підприємство «Інтелзахист» та ін.)
4. Саморегулювання діяльності патентних повірених, оцінювачів, консультантів з інтелектуальної власності. Громадські організації, що діють у сфері інтелектуальної власності в Україні.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Запитання для самоконтролю

1. Назвіть суб'єкти, що здійснюють регулювання діяльності в сфері інтелектуальної власності на національному та міжнародному рівнях.
2. Які основні функції Всесвітньої організації інтелектуальної власності?
3. Як в Україні здійснюється державний контроль за діяльністю патентних повірених?
4. Які функції виконують громадянські об'єднання та організації саморегулювання патентних повірених в Україні?
5. Назвіть державні органи, що здійснюють регулювання оціночної діяльності. Яка в Україні передбачена відповідальність за порушення законодавства про оціночну діяльність?
6. Які функції покладені на Державну службу інтелектуальної власності

України?

7. Назвіть мету та завдання діяльності Державного підприємства «Український інститут промислової власності» (Укрпатент).

8. Чи можна вважати успішною діяльність українських громадських організацій у сфері захисту прав інтелектуальної власності?

Практичні завдання

1. Під час приватної поїздки до Нідерландів громадянин України Іванченко придбав та привіз на батьківщину цибулини нового сорту тюльпанів та почав їх розводити в своєму фермерському господарстві. Морозостійкість сорту була набагато вище, ніж у інших сортів, що розводилися в Україні. Через 4 роки, провівши спільно з агроакадемією попередні випробування, Іванченко подав заявку на отримання патенту на новий сорт тюльпанів. Після проведення випробувань був виданий патент на новий сорт тюльпанів, що на той момент вже був достатньо розповсюджений в Нідерландах і ввозився в інші країни. Голландські селекціонери звернулися з позовом про визнання патенту недійсним.

Дайте відповіді на питання:

- а) до якої організації мали звернутися голландські селекціонери, на які нормативні акти мали спиратися при підготовці позову?
- б) які існують ознаки патентоздатності нових сортів рослин та який порядок їх патентування?
- в) у чому полягає порушення права на винахід?
- г) які наслідки можуть бути, якщо патент буде визнано недійсним?

2. Приватний підприємець Волкова В. В. має намір отримати сертифікат суб'єкта оціночної діяльності. За консультацією з цього питання вона звернулася до вашої юридичної фірми.

Надайте їй відповідь на такі питання:

- а) які органи державної влади в Україні здійснюють зараз регулювання оціночної діяльності?
- б) які законодавчі акти регулюють в Україні порядок набуття права на заняття оціночною діяльністю?
- в) яку роль має і за якими напрямками здійснюється підвищення кваліфікації суб'єктів оціночної діяльності в умовах конкурентного ринку?
- г) якими методологічними підходами до економічної оцінки майна необхідно володіти для отримання сертифікату?

Тестові запитання

1. Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ) є однією з спеціалізованих організацій, а саме:

- а) ОЕСР;
- б) Європейської комісії;
- в) ООН;
- г) СОТ;
- д) МВФ.

2. На яке з міністерств України покладено відповідальність за здійснення політики у сфері інтелектуальної власності?

- а) Міністерство внутрішніх справ України;
- б) Міністерство доходів і зборів України;
- в) Міністерство економічного розвитку і торгівлі України;
- г) Міністерство освіти і науки України;
- д) Міністерство юстиції України.

3. До основних завдань Державної служби інтелектуальної власності України належить:

- а) реалізація державної політики у сфері інтелектуальної власності;
- б) організація в установленому порядку експертиз об'єктів права інтелектуальної власності та видача патентів/свідоцтв на об'єкти права інтелектуальної власності;
- в) здійснення державної реєстрації та ведення обліку об'єктів права інтелектуальної власності;
- г) здійснення міжнародного співробітництва у сфері правової охорони

інтелектуальної власності та представлення інтересів України з питань охорони прав на об'єкти права інтелектуальної власності у міжнародних організаціях відповідно до законодавства;

д) організація роботи з підготовки та перепідготовки спеціалістів з питань інтелектуальної власності.

4. Експертиза заявок на об'єкти промислової власності є функцією:

а) Всеукраїнської асоціації представників у справах інтелектуальної власності;

б) Державного підприємства «Інтелзахист»;

в) Укрпатенту;

г) Державного підприємства «Українське агентство з авторських і суміжних прав» (УААСП);

д) Державної служби інтелектуальної власності.

5. Саморегулівні організації оцінювачів здійснюють такі повноваження з громадського регулювання оціночної діяльності:

а) контроль за виконанням положень (національних стандартів) оцінки майна та інших нормативно-правових актів з оцінки майна, забезпеченням належної якості оцінки майна, яка проводиться оцінювачами – її членами;

б) участь у розробленні нормативно-правових актів з оцінки майна;

в) участь у професійній підготовці оцінювачів;

г) захист своїх членів у питаннях судового та досудового вирішення спорів, пов'язаних з оцінкою майна, відповідно до законодавства;

д) всі відповіді правильні.

Список рекомендованої літератури

Бабенко, В. А. Інтелектуальна власність [Текст] : навч. посіб. / В. А. Бабенко, А. П. Лимар. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2011. – 151 с.

Економіка інтелектуальної власності [Текст] : навч. посібник / П. М. Цибульов, П. В. Солошенко, Л. Ю. Цибульська. – Маріуполь : Рената, 2010. – 147 с.

Закон України «Про громадські об'єднання» Верховна Рада України; Закон від 22.03.2012 № 4572-VI [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>

Інтелектуальна власність [Текст] : навч. посіб. / О. М. Стороженко, Г. В. Уманців, О. В. Фоміна. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2012. – 456 с.

Конов, Ю. П. Экономика интеллектуальной собственности [Текст] : учебник / Ю. П. Конов, Л. П. Гончаренко. – М. : Экономика, 2011. – 504 с.

Марченко, О. С. Ринок послуг юридичного консалтингу в умовах інноваційного розвитку національної економіки [Текст] : / Марченко О. С. – Харків, Кортес-2001, 2007. – 132 с

Указ Президента України «Про затвердження Положення про Державну службу інтелектуальної власності України» від 08.04.2011 № 436/2011 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436/2011>

Цибульов, П. М. Управління інтелектуальною власністю [Текст] / П. М. Цибульов. – К. : «Держ. Ін-т інтел. власн.», 2009. – 312 с.

Методичні поради до самостійної роботи при підготовці до семінарського заняття

При розгляді теми слід пам'ятати, що регулювання діяльності патентних повірених, оцінювачів, професійних консультантів та інших фахівців з інтелектуальної власності здійснюється на міжнародному, національному та корпоративному рівнях.

Правовідносини у сфері інтелектуальної власності в Україні регулюються окремими положеннями Конституції України, окремими нормами Цивільного, Кримінального та Митного кодексів України, а також Кодексу України про адміністративні правопорушення. Окрім цього використовують положення спеціальних законів у сфері інтелектуальної власності. Зокрема йдеться про Закони України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні», «Про авторське право і суміжні права», «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», «Про охорону прав на зазначення походження товарів», «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», «Про охорону прав на промислові зразки», «Про охорону прав на топографії

інтегральних мікросхем» та ін. Важливим нормативним документом, на основі якого здійснюється регулювання діяльності професіоналів з інтелектуальної діяльності є також Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених)».

Що стосується врегулювання спорів щодо прав на об'єкти інтелектуальної власності між фізичними або юридичними особами України та іноземних держав, то необхідно пам'ятати про верховенство міжнародних договорів, до яких приєдналася Україна, перед національними нормами права. При дослідженні міжнародного регулювання діяльності фахівців у сфері інтелектуальної власності особливу увагу слід приділити Всесвітній організації інтелектуальної власності, з'ясуванню цілей та функції організації в цілому та її окремих структурних підрозділів (Генеральної Асамблеї, Конференції, Координаційного комітету та Міжнародного бюро ВОІВ) зокрема.

При дослідженні регулювання діяльності фахівців з інтелектуальної власності на національному рівні окремо слід розглянути регулювання професійної діяльності патентних повірених, оцінювачів та професійних консультантів. Так, при вивченні особливостей державного регулювання діяльності патентних повірених окремо слід зупинитися на порядку атестації та реєстрації патентних повірених та порядку складання кваліфікаційних іспитів кандидатами у представники у справах інтелектуальної власності (патентні повірені), порядку розгляду скарг на дії патентних повірених. При розгляді основних напрямів державного регулювання оціночної діяльності слід дослідити функції органу державної влади, який здійснює державне регулювання оціночної діяльності – Фонду державного майна України.

Особливої уваги вимагає вивчення завдань та напрямів діяльності Державної служби інтелектуальної власності, а також її окремих підрозділів. Окремо слід зупинитися на розгляді головних завдань діяльності Державних підприємств «Український інститут промислової власності» (УКРПАТЕНТ),

«Українське агентство з авторських та суміжних прав» (ДП УААСП) та «Інтелзахист».

Слід також визначити цілі, повноваження та результати діяльності громадянських об'єднань та організацій саморегулювання оцінювачів, представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених), консультантів з інтелектуальної власності в Україні.

Тема 6. Бази даних та інформаційно-довідкові системи з інтелектуальної власності

План

1. Зміст і призначення бази даних (БД) та інформаційно-довідкових систем (ІДС) з інтелектуальної власності.
2. Характеристика національних та зарубіжних БД та ІДС щодо винаходів (корисних моделей).
3. Українські та міжнародні БД та ІДС щодо знаків для товарів і послуг.
4. Використання БД та ІДС щодо промислових зразків в Україні та світі.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Запитання для самоконтролю

1. Яке призначення БД та ІДС з інтелектуальної власності?
2. Яка інформація представлена у БД «Електронна версія акумулятивного офіційного бюлетеня «Промислова власність»?
3. Назвіть відомі Вам українські БД щодо винаходів (корисних моделей). Яку інформацію містять БД «Перспективні винаходи України», «Винаходи (корисні моделі) в Україні» та «Відомості про заявки на винаходи, які прийняті до розгляду»?
4. З яких БД та ІДС можна дізнатися про винаходи (корисні моделі) зарубіжних країн?
5. Яку інформацію містять БД «Зареєстровані в Україні знаки для товарів і послуг», «Відомості щодо міжнародних реєстрацій знаків, які заявлено в

Україну відповідно Мадридської системи» та «Відомості про добре відомі знаки в Україні»?

6. Які міжнародні ІДС використовують при реєстрації знаків?

7. З яких БД можна дізнатися про промислові зразки, зареєстровані в Україні, або про такі, патенти на які визнані недійсними або втратили чинність?

8. Чи існує міжнародна класифікація промислових зразків?

Практичні завдання

1. Зайдіть на Інтернет-сторінку Державної служби інтелектуальної власності України (<http://sips.gov.ua>), знайдіть інтерактивні посилання на національні бази даних та інформаційно-довідкові системи, які містять інформацію щодо суб'єктів та об'єктів інтелектуальної власності. Охарактеризуйте дані, що містяться в кожній з представлених БД та ІДС.

2. На тій самій Інтернет-сторінці знайдіть посилання на Перелік зарубіжних науково-технічних баз даних та довідкових ресурсів та на Перелік адрес зарубіжних баз даних об'єктів промислової власності, до яких надається безоплатний доступ в Інтернеті. Яку саме інформацію можна отримати, використовуючи зазначені в Переліках бази даних?

Тестові запитання

1. В якій БД міститься інформація про бібліографічні дані, реферати, формули та описи до патентів?

а) інтерактивна БД «Промислові зразки, зареєстровані в Україні»;
б) спеціалізована БД «Винаходи (корисні моделі) в Україні»;
в) БД «Зареєстровані в Україні знаки для товарів і послуг»;
г) БД «Відомості про добре відомі знаки в Україні»;
д) БД «Відомості про свідоцтва України на знаки для товарів і послуг дія яких припинена, або які визнано недійсними».

2. Яка БД містить інформацію про запатентовані в Україні перспективні винаходи у конкретних галузях діяльності, які з великою вірогідністю можуть успішно використовуватися (застосовуватися) у майбутньому?

- а) інтерактивна БД «Промислові зразки, зареєстровані в Україні»;
- б) БД «Зареєстровані в Україні знаки для товарів і послуг»;
- в) спеціалізована БД «Винаходи (корисні моделі) в Україні»;
- г) БД «Відомості про добре відомі знаки в Україні»;
- д) БД «Перспективні винаходи України».

3. *Яка БД містить бібліографічні дані та зображення промислових зразків?*

- а) БД «Відомості про свідоцтва України на знаки для товарів і послуг дія яких припинена, або які визнано недійсними»;
- б) інтерактивна БД «Промислові зразки, зареєстровані в Україні»
- в) БД «Зареєстровані в Україні знаки для товарів і послуг»;
- г) БД «Відомості про добре відомі знаки в Україні»;
- д) БД «Перспективні винаходи України».

4. *Яка БД містить відомості про свідоцтва на торговельні марки, внесені до відповідного державного реєстру з 1993 року?*

- а) спеціалізована БД «Винаходи (корисні моделі) в Україні»;
- б) БД «Зареєстровані в Україні знаки для товарів і послуг»;
- в) БД «Відомості про добре відомі знаки в Україні»;
- г) БД «Перспективні винаходи України»;
- д) інтерактивна БД «Промислові зразки, зареєстровані в Україні».

5. *Яка БД містить інформацію про торговельні марки, що визнані добре відомими в Україні в установленому порядку та відомості про які опубліковано в офіційному бюлетені «Промислова власність»?*

- а) спеціалізована БД «Винаходи (корисні моделі) в Україні»;
- б) БД «Зареєстровані в Україні знаки для товарів і послуг»;
- в) інтерактивна БД «Промислові зразки, зареєстровані в Україні»;
- г) БД «Відомості про добре відомі знаки в Україні»;
- д) БД «Перспективні винаходи України».

6. *Яка ІДС містить відомості, відображені у відповідних міжнародних класифікаторах та являють собою електронні версії українського перекладу офіційного автентичного англomовного тексту, опублікованого Всесвітньою організацією інтелектуальної власності?*

- а) ІДС «Міжнародна класифікація товарів і послуг для реєстрації знаків (Ніщцька класифікація). Десята редакція»;
- б) ІДС «Міжнародна класифікація зображувальних елементів знаків (Віденська класифікація). Сьома редакція»;
- в) ІДС «Міжнародна патентна класифікація. Українська версія»;

- г) ІДС «Міжнародна класифікація промислових зразків» (Локарнська класифікація). Дев'ята редакція»;
- д) всі відповіді правильні.

Список рекомендованої літератури

Бабенко, В. А. Інтелектуальна власність [Текст] : навч. посіб. / В. А. Бабенко, А. П. Лимар. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2011. – 151 с.

Інтелектуальна власність [Текст] : навч. посіб. / О. М. Стороженко, Г. В. Уманців, О. В. Фоміна. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2012. – 456 с.

Цибульов, П. М. Управління інтелектуальною власністю [Текст] / П. М. Цибульов. – К. : «Держ. Ін-т інтел. власн.», 2009. – 312 с.

Ястремська, О. М. Інтелектуальна власність [Текст] : навч. посіб. / О. М. Ястремська, Д. О. Ріпка. – Х. : Вид-во ХНЕУ, 2010. – 279 с.

Методичні поради до самостійної роботи при підготовці до семінарського заняття

Вивчення теми має спиратися на активне використання Інтернет-ресурсів, в першу чергу йдеться про Сайт Державної служби інтелектуальної власності України (<http://sips.gov.ua>), на якому містяться інтерактивні посилання на національні бази даних та інформаційно-довідкові системи, що вміщують інформацію про суб'єктів та об'єкти інтелектуальної власності, а також інтерактивні посилання на зарубіжні науково-технічні бази даних, довідкові ресурси та адреси зарубіжних баз даних об'єктів промислової власності, до яких надається безоплатний доступ в Інтернеті.

Розпочати розгляд теми слід з розкриття сутності, виявлення призначення баз даних (БД) та інформаційно-довідкових систем (ІДС), а також з обґрунтування особливої важливості їх використання при здійсненні професійної діяльності в сфері інтелектуальної власності.

У другому питанні теми окремо слід розглянути бази даних для винаходів і корисних моделей: БД «Перспективні винаходи України», спеціалізована БД «Винаходи (корисні моделі) в Україні», БД колективного користування

«Відомості про заявки на винаходи, які прийняті до розгляду», БД «Винаходи зарубіжних країн», ІДС «Стан діловодства за заявками на винаходи і корисні моделі», ІДС «Міжнародна патентна класифікація. Основні групи (20011.01)», ІДС «Відомості про винаходи (корисні моделі), дія патентів на які припинена».

У третьому питанні теми необхідно приділити увагу БД та ІДС для знаків для товарів та послуг: БД «Зареєстровані в Україні знаки для товарів і послуг», БД «Відомості щодо міжнародних реєстрацій знаків, які заявлено в Україну відповідно Мадридської системи», БД «Відомості про добре відомі знаки в Україні», БД «Відомості про знаки для товарів і послуг, дія свідоцтв на які припинена або свідоцтва на які визнано недійсними», ІДС «Відомості про стан діловодства за заявками на знаки для товарів і послуг», ІДС «Міжнародна класифікація товарів і послуг для реєстрації знаків (Ніццька класифікація). Десята редакція», ІДС «Міжнародна класифікація зображувальних елементів знаків (Віденська класифікація). Сьома редакція».

У четвертому питанні теми слід дослідити інформацію, що містять БД та ІДС для промислових зразків: БД «Промислові зразки, зареєстровані в Україні», ІДС «Відомості про стан діловодства за заявками на промислові зразки», ІДС «Відомості про патенти України на промислові зразки, які визнані недійсними, та патенти, які втратили чинність», ІДС «Міжнародна класифікація промислових зразків (Локарнська класифікація). Дев'ята редакція».

3. ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТУ ПРИ ВИВЧЕННІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ВВЕДЕННЯ ДО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ»

ОФІЦІЙНІ ТА ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНІ САЙТИ

- portal.rada.gov.ua – Сайт Верховної Ради України.
- www.president.gov.ua – Сайт Президента України.
- <http://www.kmu.gov.ua/> – Сайт Кабінету Міністрів України.
- <http://www.me.gov.ua/> – Сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України.
- <http://www.minfin.gov.ua/> – Сайт Міністерства фінансів України.
- <http://www.mon.gov.ua/> – Сайт Міністерства освіти і науки України.
- <http://sips.gov.ua/> – Сайт Державної служби інтелектуальної власності України.
- <http://www.spfu.gov.ua> – Сайт Фонду державного майна України.
- <http://www.uipv.org/> – Сайт Державного підприємства «Український інститут промислової власності».
- <http://uacr.kiev.ua/> – Сайт Державного підприємства «Українське агентство з авторських та суміжних прав»
- <http://www.wipo.int> – Сайт Всесвітньої організації інтелектуальної власності.
- <http://www.eapo.org/ru/> – Сайт Євразійської патентної організації.
- <http://www.epo.org/> – Сайт Європейського патентного відомства.
- <http://www.inta.org> – Сайт Міжнародної асоціації товарних знаків.
- <http://www.bank.gov.ua/> – Сайт Національного банку України.
- <http://www.sta.gov.ua/> – Сайт державної податкової адміністрації.
- <http://radakmu.org.ua> – Сайт Ради підприємців України при КМУ.
- <ftp://web.nlau.net> – локальна комп'ютерна мережа академії, де надається додаткова література для самостійної роботи студентів.

4. ЗАПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Поняття та загальна характеристика інтелектуальної власності.
2. Еволюція інтелектуальної власності.
3. Сучасні тенденції розвитку діяльності у сфері інтелектуальної власності в Україні та зарубіжних країн.
4. Набуття та охорона прав інтелектуальної власності.
5. Професійні послуги у сфері інтелектуальної власності: юридичні, патентно-інформаційні, оціночні, консалтингові.
6. Особливості діяльності та оплата послуг працівників у сфері інтелектуальної власності.
7. Професійні обов'язки, повноваження та відповідальність працівників у сфері інтелектуальної власності.
8. Вимоги до особистих якостей працівників у сфері інтелектуальної власності.
9. Етичні норми діяльності представників у справах інтелектуальної власності.
10. Представники у справах інтелектуальної власності: правовий статус, права, обов'язки, відповідальність.
11. Набуття, реалізація і припинення права займатися діяльністю патентного повіреного.
12. Основні функції та види професійних послуг патентних повірених.
13. Організаційні форми діяльності патентних повірених.
14. Зміст, форми та напрями професійної оціночної діяльності.
15. Основні види оціночних послуг. Особливості оцінки об'єктів інтелектуальної власності.
16. Права, обов'язки та відповідальність оцінювачів та суб'єктів оціночної діяльності.
17. Організаційні форми суб'єктів оціночної діяльності.
18. Набуття та позбавлення прав на заняття оціночною діяльністю.
19. Кваліфікаційне свідоцтво оцінювача: умови отримання та

- підтвердження; порядок прийняття рішення про видачу, позбавлення, зупинення дії.
20. Сертифікат суб'єкта оціночної діяльності: порядок видачі; умови відмови у видачі; порядок анулювання.
  21. Сутність, функції та види консалтингу в сфері інтелектуальної власності. Юридичний консалтинг в сфері інтелектуальної власності.
  22. Професійні та особистісні характеристики консультанта з інтелектуальної власності. Матриця «підприємництво / професіоналізм консалтингу».
  23. Зовнішній консалтинг: сутність, організаційні форми.
  24. Особливості та завдання внутрішньофірмового консультування
  25. Місце та роль юрисконсульта підприємства у внутрішньому консультуванні з інтелектуальної власності.
  26. Технологія та моделі консультування з питань інтелектуальної власності.
  27. Оцінка діяльності консультанта з інтелектуальної власності.
  28. Міжнародне регулювання діяльності в сфері інтелектуальної власності. Всесвітня організація інтелектуальної власності.
  29. Національне та корпоративне регулювання в сфері інтелектуальної власності.
  30. Організаційна структура Державної служби інтелектуальної власності України, завдання її департаментів.
  31. Функції Державної служби інтелектуальної власності України.
  32. Мета, завдання, юридичний статус, права та обов'язки Державного підприємства «Український інститут промислової власності» (Укрпатент).
  33. Патентно-інформаційні фонди. Патентно-інформаційна база експертизи (ПІБ).
  34. Головні завдання Державного підприємства «Українське агентство з авторських та суміжних прав» (ДП УААСП).
  35. Функції та завдання Державного підприємства «Інтелзахист».
  36. Основні напрями державного регулювання діяльності патентних

повірених в Україні.

37. Порядок атестації та реєстрації патентних повірених.
38. Контроль за діяльністю патентних повірених в Україні.
39. Функції громадянських об'єднань та організацій саморегулювання патентних повірених в Україні.
40. Державні органи, що здійснюють регулювання оціночної діяльності.
41. Відповідальність за порушення законодавства про оціночну діяльність в Україні.
42. Повноваження саморегулювальних організацій оцінювачів в Україні.
43. Державне регулювання та саморегулювання діяльності професійних консультантів з інтелектуальної власності.
44. Зміст і призначення бази даних (БД) та інформаційно-довідкових систем (ІДС) з інтелектуальної власності.
45. Характеристика національних БД та ІДС щодо винаходів (корисних моделей).
46. Зарубіжні БД та ІДС щодо винаходів (корисних моделей).
47. Українські БД та ІДС щодо знаків для товарів і послуг.
48. Міжнародні ІДС, які використовують при реєстрації знаків.
49. Використання БД та ІДС щодо промислових зразків в Україні та світі.
50. Міжнародна класифікація промислових зразків.

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ

Кафедра економічної теорії використовує такі критерії при проведенні підсумкового контролю у формі іспиту з навчальної дисципліни «Введення до інтелектуальної власності» для студентів заочної форми навчання:

ВІДМІННО – студент має глибокі, системні знання в обсязі і межах, передбачених програмою навчальної дисципліни, здатен свідомо використовувати їх в стандартних і нестандартних ситуаціях, добре вміє робити висновки та узагальнення. Відповідь логічна, добре аргументована, з незначними неточностями чи несуттєвими помилками.

ДОБРЕ – студент має суттєві знання в межах, передбачених програмою навчальної дисципліни, здатен використовувати їх в стандартних ситуаціях, вміє робити висновки та узагальнення. Відповідь логічна, більш-менш аргументована, хоча і має неточності, помилки.

ЗАДОВІЛЬНО – студент має базові знання в межах, передбачених програмою навчальної дисципліни, здатен використовувати їх в найпростіших стандартних ситуаціях. Відповідь загалом правильна, але недостатньо осмислена, має суттєві неточності та помилки.

НЕЗАДОВІЛЬНО – студент не володіє навчальним матеріалом на рівні, достатньому для отримання оцінки «задовільно».